

A szellemi alkotások jogának fogyasztóvédelmi aspektusai

A fogyasztóvédelmi szabályozás alapjai

A fogyasztóvédelem napjainkban meglehetősen felkapott és divatos témává vált mind a jogirodalom, mind a jogalkotás, és a jogalkalmazás területén.¹

Kiindulópontnak tekinthetjük az általános felfogást, mely szerint a különböző polgári jogi, büntetőjogi, és közigazgatási jogi szabályok együttese alkotja az ún. fogyasztóvédelmi jogot, mely szabályokat a fogyasztók védelmének szempontja foglal egységbe.² A fogyasztóvédelem tehát interdiszciplináris terület, melynek kialakulásában a tömegtermelés megjelenése és a kereskedelmi ügyletek tömegessé válása játszott fontos szerepet, mely folyamat azzal a következménnyel járt, hogy a gazdasági erőegyensúly felborult a fogyasztó és a másik szerződő fél a nem ritkán multinacionális óriás vállalat formájában fellépő, tipikusan erőfölényben lévő fél között. A fogyasztók és a gazdálkodók között kialakult egyensúlyhiányos helyzet kiegyenlítésére hivatott a fogyasztóvédelmi jog annak eszköztárával, a fogyasztóvédelem intézményének életre hívásával és a rá vonatkozó anyagi és eljárási szabályok megalkotásával.³

A piacgazdaságra való áttérés egyik feltűnő jelensége, hogy *kínálati piac* váltotta fel a korábbi hiánygazdaságot. A kínálati piac és a liberalizált gazdaság a pozitívumok mellett jelenti azt is, hogy a termékek minősége széles skálán mozog és gyakoriak a gyenge minőségű, bizonytalan eredetű és összetételű termékek is. A termékek és fogyasztási cik-

* Dr. Csécsy György, egyetemi tanár, Debreceni Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Polgári Jogi Tanszék, Debrecen

Jelen tanulmány a 68609 számú OTKA pályázat keretében készült.

¹ Fazekas Judit: Fogyasztóvédelmi jog, Complex Kiadó, Budapest, 2007.

² Lamm Vanda – Peschka Vilmos (szerk.): Jogi Lexikon, KJK Kerszöv, Budapest, 1999, 211.

³ Hajnal Zsolt: A fogyasztóvédelem alapjai. In: Szikora Veronika (szerk.): Magyar Fogyasztóvédelmi magánjog – európai kitekintéssel, Fogyasztóvédők Magyarországi Egyesülete Kiadványa, Debrecen, 2010, 15.

kek dömpingje eladói oldalon agresszív marketing módszerek, pl., félrevezető reklám és szerződéskötési mechanizmusok (pl. háznál kötött szerződések), ügynöki módszerek elterjedését vonja maga után, amellyel szemben a fogyasztót védelemben kell részesíteni. Ugyancsak fontos a fogyasztó információkkal való ellátása, amely nélkülözhetetlen ahhoz, hogy helyes döntést hozzon. Ezek között a legfontosabb a termék összetételéről és használatáról, valamint az árról szóló információk.⁴

A fogyasztóvédelem szükségességét az a jelenség vetette fel, hogy a modern piacgazdaságban a hatalom egyre fokozódó mértékben kapcsolódik a nagy szervezetekhez, s mind kevesebb jut belőle az állítólagos szuverén fogyasztónak.

A fogyasztóvédelem célja: egyensúlyi helyzet teremtése a termelő és a fogyasztó között. Az egyensúlyi helyzet megteremtéséhez szükséges:

- a fogyasztó egészségének, biztonságának és testi épségének védelme a fogyasztási folyamatban,
- az inkorrekt szerződési feltételek érvénytelenné nyilvánítása,
- a fogyasztó megfelelő informálása, tájékoztatása, kioktatása,
- a tisztességtelen üzleti módszerek (tisztességtelen reklám, termékkárok, tisztességtelen ár stb.) alkalmazása elleni védelem.

A fogyasztói érdekvédelem iránti igény felerősödése elsősorban *gazdasági okokra* vezethető vissza. A nagyüzemi módszerrel ellátott termékek tömege jelent meg a piacon, amelynek következtében a fogyasztó elvesztette korábbi személyes kapcsolatát a saját terméket forgalomba hozó kistermelővel, akik személyükben is garanciát jelentettek az eladott áru minőségéért, biztonságáért. A modern technikák alkalmazásával gyártott termék ellenőrzését a kereskedő már nem tudja ellátni annál is inkább, mivel a gyártónál is e célra kiképzett műszaki apparátus foglalkozik a minőségi ellenőrzéssel. Ilyen feltételek között a fogyasztó szempontjából alapvető jelentőségű az áru minőségéért és biztonságáért való helytállás. A fogyasztóvédelem legfontosabb feladata a fogyasztó egészségének, biztonságának és testi épségének a védelme, mely felelősségi oldalról nem más, mint a hibás termék által okozott kár megtérítéséért való felelősség, melyet a jogirodalomban *termékfelelősségnek* vagy termelői felelősségnek szokás nevezni.⁵ A termékfelelősség az olyan

⁴ Lásd: Fazekas Juditnak a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség részére készített tanulmányát, Budapest, 1992.

⁵ Megjegyzendő, hogy a termékfelelősség szabályanyaga a tervezet szerint bekerül az

személyi sérülés vagy anyagi károsodás miatti felelősséget jelenti, amit a termék okoz használata vagy felhasználása során.

A termékfelelősségen kívül a polgári jog területén *általános fogyasztóvédelmi* eszközöknek tekinthetjük

- a tisztességtelen gazdálkodás tilalmát,
- a fogyasztói érdeksérelmet okozó tevékenység tilalmát, valamint
- az indokolatlan egyoldalú előnyt tartalmazó általános szerződési feltételek tilalmát.

A fogyasztóvédelem polgári jogi eszközei közé sorolhatjuk továbbá a *minőségvédelem* eszközeit, nevezetesen a termékszavatosság, a jótállás, a védjegy, a származás- és eredet-megjelölés jogintézményeit, valamint a termék minőségének meghatározását és a minőség ellenőrzését.

A szellemi alkotások joga és a fogyasztóvédelem általános összefüggései

A *szellemi alkotásokra* vonatkozó jogi előírások és a fogyasztóvédelem között általánosságban nehéz közvetlen összefüggést találni. Alaposabb vizsgálat után azonban elmondható, hogy közöttük szerves kapcsolat áll fenn, amelyet elsőként az iparjogvédelem szakemberei ismertek fel. Az árujelzőkről (védjegyekről és földrajzi árujelzőkről) régóta köztudott, hogy azoknak jellegzetes fogyasztóvédelmi vonatkozásai vannak. Azt azonban a fogyasztóvédelem szakemberei is felfedezték, hogy – a versenyjoggal és a kártérítési joggal fennálló szoros kapcsolatot túlmenően – nyilvánvaló az összefüggés az iparjogvédelmi előírásokkal is. A szellemi alkotások és a fogyasztóvédelem közötti kapcsolatot az teremti meg, hogy ezek az alkotások a gazdasági forgalomban, mint szellemi értékek, szolgáltatások és információs eszközök vesznek részt. A fentiek összhangban vannak a fogyasztóvédelemben használt áru és szolgáltatás fogalmakkal.⁶ A szerzői alkotások felhasználása, valamint az iparjogvédelmi alkotások hasznosítása kötelemi jogi szerződések útján valósulnak meg, amelyben érvényesülnek a kötelmi jogi rendelkezések, így például a szavatosság, vagy az érvénytelenség szabályai is. A szellemi alkotások jogában is megfigyelhető, hogy a kiszolgáltattott helyzetben lévő feltalálót vagy szerzőt védik a vonatkozó szabályok (Pl.,

új Polgári Törvénykönyv kártérítési szabályai közé.

⁶ *Tattay Levente*: Közvetlen fogyasztóvédelmi előírások a szellemi alkotások jogában, *Jogtudományi Közlöny*, 2005/6, 20.

nem lehetséges, hogy egyetlen szerződéssel a szerző egész életművére, jövőbeni műveire felhasználási szerződés kössenek, mert az ilyen megá-lapodás eleve érvénytelen lesz.)⁷

A fogyasztóvédelmi törvény továbbá előírja a fogyasztók életé-nek, egészségének, és biztonságának a védelmét. Ezt más módon ugyan, de a szellemi alkotások szabályozásánál is figyelembe kell venni.

A szellemi alkotások bitorlása különösen veszélyes lehet fo-gyasztóvédelmi szempontból (Pl., kozmetikumokra, gyógyszerekre vo-natkozó bitorlásnál egészséget károsító készítmények kerülhetnek forga-lomba.) Egyébként pedig minden bitorlás, hamisítás a fogyasztók va-gyoni biztonságát fenyegeti.

A fogyasztók tájékoztatása is különlegesen fontos lehet, pl., gyógyszerek káros hatásainak elhallgatása esetén. A védjegyek körében pedig kiemelendő a minőség és az eredet hiteles igazolása, valamint az ún. tanúsító védjegyek alkalmazása.

Ezen túlmenően a szellemi alkotásoknál is alkalmazást nyernek:

- a tisztességtelen szerződési kikötés tilalma,
- a fogyasztók megtévesztésének tilalma,
- a kellékszavatosság szabályai,
- a minőség tanúsításával kapcsolatos előírások, valamint
- a kártérítési igények érvényesítésére vonatkozó szabályok.

A szellemi alkotások körében a létrehozott művek nagy tömegű információt továbbítanak. Ilyenek például a szerzői jog területén a szá-mítógépes adatbázisok, vagy az árujelzők körében használt megjelölé-ssek. Ezeknek az információknak korrekteknek és pontosoknak kell len-niük, nem téveszthetik meg a fogyasztókat. Ha a szerzői jogban vagy a szabadalmi jogba előírják a név feltüntetésének kötelezettségét, ennek fogyasztóvédelmi célzatai is vannak.

Az említett példák a szellemi alkotások joga és a fogyasztóvéde-lem közvetett összefüggéseire mutatnak. A szellemi alkotások jogában azonban találunk olyan előírásokat is, amelyek közvetlenül fogyasztóvé-delemi jellegűek. Ilyen pl., a fogyasztók megtévesztésének tilalma, a védjegyek, a földrajzi árujelzők, valamint a formatervezési minták köré-ben. Ez annak a következménye, hogy az iparjogvédelem tárgyai közvet-ten kapcsolatba kerülnek a fogyasztókkal piacbefolyásoló hatásuk kö-vetkeztében. Szintén ebbe a körbe sorolhatók a minőségtanúsítás, vala-

⁷ Lásd a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 44.§ (1) bekezdését.

mit a hamisítások, bitorlások tilalmára vonatkozó szabályok.⁸

Fogyasztóvédelem a szerzői jogban

A szellemi alkotások jogán belül a *fogyasztóvédelem és a szerzői jog* között is kimutatható a kapcsolat, még ha ez nem is olyan szerves kapcsolat, mint az a már említett védjegyjogban vagy a földrajzi árujelzők jogában jellemző.

A szerzői jogi törvény preambulumban utalás történik arra, hogy a jogalkotó a törvényi szabályozással egyensúlyt kíván teremteni és fenntartani a szerző és más jogosultak, valamint a felhasználók és a széleskörű közönség érdekei között, figyelemmel az oktatás, a művelődés, a tudományos kutatás a szabad információhoz jutás igényeire is. Ez a célkitűzés, vagyis az egyensúlyteremtés azonban nem minden esetben valósul meg. A legkiszolgáltatottabb helyzetbe, azaz a fogyasztói pozícióba kerülhetnek mind a szerzők, mind pedig a felhasználók.⁹

A szerzők kiszolgáltatott helyzete, fogyasztói minősége a szerzői művek létrehozására irányuló jogviszonyokban jelenik meg elsőként. Egy jövőben megalkotandó műre vonatkozó kiadói szerződés esetén a szerző az, aki szemben áll valamely nagyobb szervezettel, a kiadóval, vagy más esetben egy film előállító multinacionális vállalattal, mely utóbbiak az igényüket jelentős mértékben rá tudják kényszeríteni a kiszolgáltatottabb helyzetben lévő szerzőkre. Ugyanez a helyzet tapasztalható a felhasználás jogviszonyait illetően, hiszen a létrehozott szerzői alkotások széleskörű társadalmi felhasználásának megvalósítására kötött szerződések kapcsán ugyancsak felmerül a szerző kiszolgáltatottabb szerepe, ezért szükségesnek mutatkozik olyan szabályok megalkotása, amellyel igyekeznek enyhíteni a szerzők kiszolgáltatott helyzetén, megfelelő eszközöket biztosítva számukra az egyenlőtlen felek küzdelmében.

Azonban nem csak a szerző, hanem adott esetben a felhasználók is kerülhetnek olyan helyzetbe, amelyben a velük szerződő, jogviszonyban álló másik félhez képest kiszolgáltatott helyzetben vannak a gazdaságilag erősebb pozícióban féllel szemben. Ilyen lehet, amikor a szerzői

⁸ *Tattay Levente* i.m. 21.

⁹ *Kiss Tibor*: A szerzői jogi szankciórendszer fogyasztóvédelmi aspektusból. In: *Szikora Veronika* (szerk.): *A Fogyasztóvédelmi jog új irányai az elméletben és a gyakorlatban*, A Debreceni Egyetem Polgári Jogi Tanszék és a Fogyasztóvédők Magyarországi Egyesülete közös kiadványa, Debrecen, 2007, 95.

művek felhasználására irányuló folyamatban kerülnek hátrányos pozícióba annak következtében, hogy az adott művekhez és egyéb teljesítményekhez csak olyan feltételek mellett és olyan díjak fizetése ellenében tudnak hozzájutni, amelyek tekintetében a szerződési feltételek kidolgozásában nem lehetett szerepük.

Áttekintve a szerzői jogi tárgyú jogszabályokat egyértelműen levonható belőlük az a következtetés, hogy azokban közvetlen fogyasztóvédelmi célú rendelkezések nem találhatók, csak úgynevezett közvetett fogyasztóvédelmi célzatú szerzői jogi szabályokat tartalmaznak.

Ebben a körben említhetők a közös jogkezelő szervek működésére, a követő jog szabályozására, a felhasználási szerződésekre vonatkozó rendelkezések, de ide sorolhatók a név feltüntetéséhez fűződő jogi szabályozás, valamint a szabad felhasználás eseteinek meghatározása is.¹⁰

Közvetlen fogyasztóvédelmi előírások az iparjogvédelem területén

Az *iparjogvédelem* területén azonban találunk közvetlen fogyasztóvédelmi jellegű szabályokat is elsősorban a védjegyjogban, valamint a földrajzi árujelzők és a formatervezési mintaoltalom körében.

A védjegy az árujelzők legfontosabb fajtája, a piacgazdaságban pedig az iparjogvédelem talán legfontosabb jogintézménye. A védjegy, mint árujelző az egyes áruk és szolgáltatások azonosítására, egymástól való megkülönböztetésére, a fogyasztók tájékozódásának előmozdítására szolgál. Mindennapjaink ma már elképzelhetetlenek védjegyek nélkül, mint ahogy a gazdasági verseny sem alakulhatott volna ki és érvényesülhetne az alapvető versenyesszükségletet számító védjegyek hiányában.

A védjegyek sokoldalú, *fogyasztóvédelmi jellegű szerepet* töltenek be a piacgazdaságban. A védjegyek megkülönböztető jellegén alapul a versenytársak közötti piaci verseny és a fogyasztók tájékozódása, illetve választása az egyes áruk és szolgáltatások között. A védjegy továbbá kifejezi az áru, a szolgáltatás származását, eredetét, vállalathoz kötődését.

A védjegyek a *minőség jelzésében* is van szerepe. Nem jelent ugyan jogi garanciát a fogyasztó számára az áru (szolgáltatás) állandó jó minőségére, viszont a védjegy és vállalat közötti kapcsolat ez utóbbi alapvető érdekévé teszi a védjeggyel ellátott áruk (szolgáltatások) jó minőségének biztosítását és fenntartását. Kézenfekvő, hogy a védjegyek

¹⁰ Kiss Tibor i.m. 96-101.

a reklámozás középpontjában állnak, megjelenésükkel szerepet játszanak az új termékek és szolgáltatások piaci bevezetésében, a fogyasztók figyelmének felkeltésében.¹¹ A védjegy törvény számos fogyasztóvédelmi jellegű rendelkezést tartalmaz. Mindenekelőtt megemlítenéd, hogy a feltétlen (abszolút jellegű) kizárási okok között szerepel, így nem részesülhet védjegyoltalomban az olyan megjelölés, amely az áru, illetve a szolgáltatás fajtája, minősége, földrajzi származása vagy egyéb tulajdonsága tekintetében *alkalmas a fogyasztók megtévesztésére*.

A viszonylagos (relatív) kizárási okok, vagyis az azonos vagy hasonló árukra érvényesülő lajstromozási akadályok körében ugyancsak kizárt az oltalom az olyan megjelölések esetében, amelyet a *fogyasztók összetéveszthetnek* a korábbi védjeggyel a megjelölés és a védjegy azonossága vagy hasonlósága, valamint az érintett áruk, illetve szolgáltatások azonossága vagy hasonlósága miatt. Az összetéveszthetőség elvont zsinórmértéke a fogyasztókban általánosan kialakuló megítélés, amely – köztudottan – inkább alapul a felületes benyomáson, mint az alapos elemzésen. Az összetéveszthetőséget a formális hasonlóság mellett a gondolati képzettársítás (asszociáció) is megalapozhatja.

A fogyasztók védelmét is szolgálja a *jó hírű közismert védjegyekre* vonatkozó szabályozás. Ennek megfelelően nem részesülhet védjegyoltalomban eltérő áruk, illetve szolgáltatások tekintetében sem a belföldön jó hírnevet élvező korábbi védjeggyel azonos vagy ahhoz hasonló korábbi elsőbbségű megjelölés, ha annak használata a jó hírű védjegy megkülönböztető képességét vagy hírnevét sértené vagy tisztességtelenül kihasználná. Látható, hogy ez a szabály erősíti a jó hírű védjegy védelmét abban a tekintetben is, hogy – belföldön megszerzett reputációjának lehetséges sérelme esetén – eltérő áruk, illetve szolgáltatások tekintetében is kizárja a későbbi elsőbbségű megjelölés oltalmát. (E rendelkezések alkalmazásánál korábbi védjegy értelemszerűen az a védjegy, amelyet korábbi elsőbbséggel jelentettek be lajstromozásra, valamint az a megjelölés is, amely a Párizsi Unió Egyezmény alapján – lajstromozástól függetlenül – korábban vált belföldön közismert védjeggyé.)

A védjegy törvény rendelkezése szerint a védjegyhez kapcsolódó és a védjegyoltalomból eredő jogok átszállhatnak és átruházhatók. A védjegyoltalom szerződéssel átruházható az árujegyzék valamely részére vonatkozóan is. Az ilyen szerződést azonban semmisnek kell tekinteni, ha az *átruházás a fogyasztók megtévesztését eredményezi*.

¹¹ Csécsy György: A szellemi alkotások joga, Novotni Kiadó, Miskolc, 2007, 185-186.

A védjegyjogosult továbbá a védjegy használatára másnak engedélyt adhat. A használati szerződés (védjegylicencia-szerződés) tartalmát a felek szabadon állapíthatják meg, azonban a *használati szerződés semmis*, ha annak teljesítése a fogyasztók megtévesztését eredményezhetné.

A védjegy törvényben a fentiekén kívül megtalálhatók az olyan rendelkezések is, amelyeket *tágabb értelemben* ugyancsak *fogyasztóvédelmi jellegűek*, mert ha nem is közvetlenül, de közvetve fogyasztói érdekeket szolgálnak.¹²

Ide tartoznak a nem említett további lajstromozási akadályok (pl. azoknak a megjelöléseknek az oltalomból való kizárása, amelyek nem rendelkeznek megkülönböztető képességgel), valamint a védjegybitorlás objektív és szubjektív jogkövetkezményeinek a meghatározása.

A védjegybitorlás szankciórendszerében új elem többek között, hogy a védjegybitorlásnak vámjogi következményei is lehetnek, ugyanis a védjegyjogosult – külön jogszabály alapján – követelheti a vámhatóság intézkedését a bitorlással érintett vámárúk belföldi forgalomba kerülésének megakadályozására.

A fogyasztóvédelem védjegyjogi eszközei körében jelentősége miatt mindenképpen kell szólni az áru minőségét közvetlenül kifejező védjegyekről, a *kollektív* és a *tanúsító védjegyekről*. Az ilyen védjegyek a fejlett piacgazdasággal rendelkező országokban szervesen illeszkednek a fogyasztóvédelem jogi rendszerébe.

Ami a hazai szabályozást illeti, a korábbi védjegy törvény a kollektív védjegyet ismerte, de a tanúsító védjegyre vonatkozó szabályozás hiányzott.

Az együttes védjegy olyan védjegy, amely valamely társadalmi szervezet, köztestület vagy egyesülés tagjainak áruit vagy szolgáltatásait különbözteti meg mások áruitól vagy szolgáltatásaitól, az együttes védjeggyel megjelölt áruk vagy szolgáltatások minősége, származása vagy egyéb tulajdonsága alapján. Ilyen esetben a megjelölés védjegyoltalomban részesülhet akkor is, ha kizárólag az áru vagy a szolgáltatás földrajzi származásának feltüntetéséből áll. Az oltalomból való kizárást eredményezi, ha a megjelölés jellegét, illetve jelentőségét illetően megtéveszt-

¹² Lásd erről részletesen: Csécsy György: A fogyasztóvédelem szerepe a védjegyjogi szabályozásban. In: Szikora Veronika (szerk.): A fogyasztóvédelmi jog új irányai az elméletben és a gyakorlatban, A Debreceni Egyetem Polgári Jogi Tanszék és a Fogyasztóvédők Magyarországi Egyesülete közös kiadványa, Debrecen, 2007, 24-26.

heti a fogyasztókat, valamint ha a használatról rendelkező szabályzat a közrendbe, a közérkölcsebe vagy jogszabályba ütköző előírást tartalmaz.

Ami a *tanúsító védjegyet* illeti, előjáróban le kell szögeznünk, hogy az ilyen védjegyet a korábbi védjegy törvény nem ismerte, a gyakorlatban azonban találkozhattunk hasonló megoldásokkal. (Pl., Kiváló Áruk Fóruma, KERMI Tanúsító Címke.)

Az elsősorban angol-amerikai jogban meghonosodott, nevesített oltalmat élvező tanúsító védjegy (Certification Trade Mark) fogalmi, illetve törvényi feltétele, hogy azt más személy használja az árukon, mint a tanúsító védjegy tulajdonosa. „Erre hivatott – elsősorban állami – minőségvizsgáló intézetek, szervezetek javára védjegyként bejegyzett jelzések minősülnek tanúsító védjegynek, amennyiben a jogosult ennek a védjegynek a használatát meghatározott, elsősorban az áru minőségének megvizsgálásához kapcsolódó feltételek mellett engedélyezi és az így jelzett áru minőségének folyamatos ellenőrzésére, illetőleg ennek alapján megfelelő szankciók alkalmazására (elsősorban a jelzés használatától történő eltiltás) nem csupán jogosult, de köteles is.”

Az új védjegy törvényben a tanúsító védjegy már önálló védjegytagjaként szerepel. Olyan *speciális védjegy*, amely meghatározott minőségű vagy egyéb jellemzőjű árukat vagy szolgáltatásokat azzal különböztet meg más áruktól vagy szolgáltatásoktól, hogy e minőségüket vagy jellemzőjüket tanúsítja. A tanúsító védjegy abban különbözik az együttes védjegytől, hogy míg az együttes védjegy használata tagsági viszonyon alapul, a tanúsító védjegy nem feltételez szervezetben való tagságot, hanem egy szervezet, a védjegy tulajdonosa tanúsítja az áru vagy szolgáltatás minőségét. (Ilyen védjegy pl., a Kiváló Magyar Élelmiszer)

A *földrajzi árujelzők* körében is érvényesül a fogyasztók megtévesztésének tilalma az alábbi esetekben:

- az összetéveszthető földrajzi árujelző lajstromozásának tilalma;
- a termék valóságos földrajzi származásával kapcsolatban a fogyasztót megtévesztő cselekmény;
- a földrajzi árujelzővel védett terméknek a termékleírástól való eltérése;
- a földrajzi árujelzők tekintetében az átruházás és licencia adásának tilalmára vonatkozó szabályok esetében.

Végül a *formatervezési minták* területén is találhatók a fogyasztó megtévesztését tiltó rendelkezések. Ilyen a fogyasztóra korábbival azonos vizuális összbnyomást gyakorló mintának az oltalomból való kizá-

rása, a szavatossági vagy hitelesítése jegyet tartalmazó közérdekű használatú minták kizárása, valamint a mintaoltalom megsemmisítése körében az azonos vizuális összbnyomást keltő későbbi minta megsemmisítése is közvetlenül fogyasztóvédelmi célzatú rendelkezéseknek minősülnek.¹³

¹³ *Tattay Levente* i.m. 24-25.